

ВАЖЛИВІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

THE IMPORTANCE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PHYSICAL EDUCATION IN TODAY'S CONDITIONS

Сучасну освіту неможливо уявити без використання новітніх інформаційних технологій, які на сьогоднішній день стрімко впроваджуються в усі сфери педагогічної діяльності. Активне використання інформаційних технологій поступово веде до заміни старих методів, форм і технологій навчання, а також виховання майбутніх поколінь, тим самим збільшуючи їхні можливості. Актуальність використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в області фізичного виховання і спорту обумовлена соціальною і практичною потребою в підвищенні якості здоров'язберігаючих технологій. Інформатизація у сфері фізкультурної освіти, насамперед, висуває підвищені вимоги до професійних якостей та рівня підготовки як педагогічних фахівців, так і здобувачів вищої освіти. Вони повинні вільно орієнтуватися в інформаційних потоках, вміти отримувати, опрацьовувати та використовувати інформацію за допомогою сучасних засобів інформаційних технологій.

У статті розглянуто важливість ІКТ у системі формування освітнього процесу в сфері фізичного виховання та спорту. Наголошено на необхідності актуалізації та модернізації методів навчання використання ІКТ як основного компоненту контролю результатів фізичного виховання. Проведено ретроспективний аналіз літературної бази, на основі чого виявлені нерозглянуті чи неповномірно вирішені питання. Результати проведених досліджень вказують на широкі можливості та важливість інформаційних технологій в освітньому процесі. Виокремлено проблему недостатньої інформованості фахівців галузі фізичної культури та безпосередньо здобувачів вищої освіти у новітніх різновидах ІКТ (Веб-квестів, візуалізаторів, мультимедійних систем). Запропоновано шляхи вирішення низки перелічених проблем відповідно до потреб сучасної освіти в умовах дистанційного та/або змішаного типів навчання. Такий підхід дасть можливість вивести на більш високий рівень самостійну підготовку здобувачів вищої освіти, підвищити рівень їх самоосвіти, а педагогам переглянути та удосконалити методи та організаційні форми проведення занять та фізкультурно-оздоровчої роботи.

It is impossible to imagine modern education without the use of the latest information technologies, which today are rapidly being introduced into all spheres of pedagogical activity. The active use of information technologies gradually leads to the replacement of old methods, forms and technologies of education, as well as the education of future generations, thereby increasing their opportunities. The relevance of the use of information and communication technologies (ICT) in the field of physical education and sports is due to the social and practical need to improve the quality of health-saving technologies. Informatization in the field of physical education, first of all, puts forward increased requirements for professional qualities and the level of training of both pedagogical specialists and students of higher education. They should be able to freely navigate information flows, be able to receive, process and use information using modern information technology tools.

The article considers the importance of ICT in the system of formation of the educational process in the field of physical education and sports. The need to update and modernize the methods of using ICT skills as the main component of monitoring the results of physical education is emphasized. A retrospective analysis of the literature base was conducted, on the basis of which unresolved or incompletely resolved issues were identified. The results of the conducted research indicate the wide possibilities and importance of information technologies in the educational process. The problem of insufficient awareness of specialists in the field of physical culture and directly of higher education seekers in the latest types of ICT (Web quests, visualizers, multimedia systems) is singled out. Ways to solve a number of the listed problems in accordance with the needs of modern education in the conditions of distance and/or mixed types of education are proposed. This approach will provide an opportunity to bring the independent training of higher education students to a higher level, increase their level of self-education, and teachers to review and improve the methods and organizational forms of conducting classes and physical culture and health work.

Key words: information and communication technologies, physical education, education, modification, methods.

УДК 37.018.43:796:355.01](045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.2.33>

Хомовський О.І.,
викладач кафедри фізичного виховання
Подільського державного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Зростання рівня якості освіти в галузі фізичної культури і спорту, забезпечення її актуальності на ринку праці, підвищення попиту та привабливості для здобувачів освіти вимагає постійної модернізації, вдосконалення та трансформування особливостей навчального процесу відповідно до умов сьогодення.

Одним із ключових засобів таких змін є застосування інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) в освітньому процесі. Значного підвищення необхідності використання ІКТ у фізичному вихованні студентської молоді провокує перехід до змішаного та дистанційного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Після ретроспективного аналізу літературних джерел, було виявлено, що активізація розвитку

ІКТ розпочалась у середині ХХ ст., а її масштабування припало на кінець ХХ ст., як наслідок появи комп'ютерної мережі Інтернет у різних галузях.

Дослідженням ІКТ в різних їх аспектах займалась низка вчених: сутність поняття «інформаційно-комунікаційні технології» у своїх працях формували І. Захарова, Н. Вишневська, Г. Швачич, Л. Петречук; В. Трайнев та І. Трайнев, – розглянули гуманітарну сферу використання інформаційних технологій; М. Жалдак, В. Сумський В. Мельніченко, Н. Морзе, – з фізичної точки розгляду; О. Кузнєцов, А. Дубінчук, К. Сергієнко – на заняттях фізичного виховання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри активний розгляд цієї проблеми низкою фахівців, є питання, які залишаються нерозглянутими бо ж невирішеними достеменно: недостатня обізнаність як здобувачів вищої освіти, так і науково-педагогічних працівників у методиках використання ІКТ; формування навичок використання більш новітніх різновидів ІКТ (Веб-квестів, візуалізаторів, мультимедійних систем).

Також визначена необхідність комплексної перебудови системи забезпечення інформаційного контролю у фізичному вихованні, та модернізація цієї галузі відповідно до актуальних вимог розвитку та глобалізації цих процесів у різних галузях знань.

Формулювання цілей статті.

- Виокремити актуальні проблеми щодо процесу впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у практику фізичного виховання у закладах освіти.

- Виявити потенціал включення ІКТ у процес контролю фізичного виховання.

- Провести аналіз значення ІКТ як методу організації сучасного освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу.

Фізична культура є базовою складовою загальної культури суспільства, а фізичне виховання – ключовою складовою процесу гармонізації розвитку людини. Наближення української освіти до європейської стандартизації обумовлює необхідність фахівця з фізичної культури показувати себе компетентним, активним та творчим, спроможним на відповідному рівні застосовувати інноваційні технології та методики освітнього процесу відповідно до запитів сьогодення, а також сприяти зростанню мотивації та інтересу здобувачів освіти до занять.

Педагогічна складова діяльності викладача з фізичної культури направлена на вирішення оздоровчих, освітніх та виховних завдань у системі урочних занять і позаурочного часу [2, С. 113–118].

В залежності від виду форм рухової активності, є різні методи підвищення якості вирішення поставлених освітніх завдань: за допомогою

комп'ютерних технологій з доступом до мережі або без, а також некомп'ютерне технічне забезпечення (смартфони).

Для організації процесів контролю та самоконтролю стану рівня фізичного здоров'я, одержання методичних рекомендацій із оздоровчої фізичної культури доцільне використання смартфонів та різноманітних фітнес-гаджетів, що функціонують без мережі Інтернет [4, С. 211–214].

Інформаційні технології надають доступ до потрібної інформації та забезпечують появу нових можливостей пошуку галузевих знань, а також спонукають до ознайомлення з інноваційними технологіями, та сприяють розвитку творчих здібностей особистості, інтенсифікують навчальний процес через ІКТ [4, С. 211–214].

Модернізація засобів контролю зумовлена стрімким розвитком науково-технічного прогресу. У галузі фізичного виховання це відображено у повній трансформації його змісту та розширенні бази технологічного забезпечення для досягнення вищої якості. Саме таке осучаснення засобів та методів контролю на підґрунті інноваційних перетворень, яке передбачає повну інтеграцію ІКТ у цей процес, є основним методом підвищення ефективності фізичної підготовки.

ІКТ можна застосовувати як:

- засіб навчання;
- засіб вдосконалення викладацького процесу;
- базовий інструмент пізнання навколишнього світу та самопізнання;
- засіб розвитку особистості.

Прогресування дистанційних форм навчання за допомогою сучасних ІКТ дозволяє значно підвищувати ефективність перебігу освітнього процесу через можливість отримувати необхідну інформацію з різних джерел, ознайомлюватись із експертними поглядами фахівців із актуальних питань, та формувати особисті погляди на виокремлену проблему [1, С. 6–34].

Дистанційне навчання, як основна форма реалізації освітнього процесу у реаліях сьогодення, вимагає від науково-педагогічних працівників формування нових альтернативних методів забезпечення рухових потреб здобувачів освіти при проведенні практичних занять. Основою таких розробок стає застосування інноваційних програм, які будуть цікавими для студентства та дозволять використовувати нетрадиційні методи проведення занять із використанням ІКТ.

Принагідно зазначити, що сучасний фахівець будь-якої галузі знань повинен володіти навичками отримання, обробки та використання інформації за допомогою сучасного технічного обладнання та вільно орієнтуватись в інформаційних потоках.

Попри певні складнощі, пов'язані з організацією, науково-методичними та матеріально-технічними аспектами розробки та впровадження

сучасних ІКТ в фізкультурну освіту [1,2,3], вони викликають інтерес у великій кількості науковців галузі фізичного виховання та спорту, оскільки виникає необхідність переходу від традиційних методів та форм підготовки, які направлені на накопичення необхідних знань, навичок та умінь, які дадуть змогу ефективно:

- збирати, обробляти та передавати інформацію;
- проводити самостійну роботу та самоосвіту;
- якісно змінювати зміст, методи та організаційні форми процесу навчання;
- узагальнювати та поглиблювати теоретичні знання про фундаментальні поняття та методи отримання інформації;
- формувати уміння роботи на ПК;
- освоювати методи роботи з ІКТ
- вивчати методи і способи застосування сучасних ІТ у професійній діяльності [3, с.104-111].

До змісту базових складових інформаційної підготовки мають бути включені ті аспекти, які забезпечать формування основ інформаційної культури фахівця галузі фізичної культури.

Забезпечення належного рівня інформаційної культури не може бути метою лише безпосередньо навчальної дисципліни, необхідне комплексне впровадження сучасних ІТ в усі спеціальні дисципліни профільних кафедр, що, в свою чергу, вимагає високого рівня професійної підготовки науково-педагогічного складу, його ознайомлення з можливостями цих технологій та використання їх в практичній та науковій діяльності [3, С. 351–356].

Наразі чітко окреслюються основні напрями використання даних ІТ у професійній діяльності. До таких варто віднести:

- створення та використання у спортивно-педагогічних дисциплінах програм контролю знань;
- навчальні мультимедійні засоби;
- формування нових та використання вже наявних баз даних;
- використання ІТ як метод обслуговування змагань;
- використання ІТ при організації та проведенні науково-дослідної роботи;
- автоматизація методів психодіагностики;
- автоматизація методів спортивно-педагогічної діяльності та функціональної діагностики та ін. [6, С. 19–22].

Після проведення аналізу стану галузі навчання на основі передових ІТ показує, що два аспекти – технології та теорії навчання – не взаємодіють. Надзвичайно важливо, щоб в освітній процес включалися не лише нове технічне забезпечення, а і новітні освітні технології, які будуть направлені на вирішення безпосередньо освітніх завдань, тобто комплексно осмислені з погляду педагогічної науки, теорій освіти та методики

фізичного виховання і спортивних тренувань. У зв'язку з цим актуальною стає розробка дидактичних та методичних принципів щодо використання сучасних ІТ в процесі навчання, проведення наукових та методичних робіт зі створення та вивчення можливостей таких програмних засобів у професійній діяльності фахівців з фізичної культури [5, С. 52–55].

Використання нових ІТ дає науково-педагогічному працівнику змогу досягти дидактичних цілей та використовувати як окремі види навчальної роботи, так і їх комплексне застосування, тобто проєкцію навчального середовища. ІКТ дають можливість швидко оновлювати зміст автоматизованих програм навчання та контролю відповідно до виникнення нових технологій та знань. Відкриваються можливості відмови від традиційних стандартних видів навчання та діяльності викладача, надаючи перевагу інтелектуальним формам праці. Спостерігається також якісне просування у вже існуючих відносинах між викладачем і студентами [3, С. 351–356].

Швидкий процес інформатизації освіти висуває нові вимоги до професійних компетенцій та якісного рівня підготовки кадрів. Оволодіння сучасними ІТ стає основною професійною підготовкою фахівця будь-якої сфери, зокрема в галузі фізичної культури та спорту, як наслідок, постає питання розробки та впровадження в освітній процес спеціально-орієнтованих програм та курсів, які будуть спрямовані на оволодіння необхідними знаннями та застосування накопиченого досвіду для їх використання у своїй діяльності.

Висновки. Детальний аналіз питання продемонстрував, що, незалежно від значних потенційних можливостей сучасних ІТ в системі вищої освіти, вони ще не застосовуються належним чином. Для повного вирішення поставлених задач необхідними є:

- розробка педагогічної концепції щодо підготовки фахівців у галузі фізичної культури та спорту за умов використання сучасних ІКТ.
- формування основних вимог до інформаційної підготовки для включення до кваліфікаційних характеристик та до державних освітніх стандартів нового покоління;
- проведення подальших наукових досліджень для подальшого вивчення можливостей сучасних ІКТ;
- підготовка до видання підручників та навчально-методичної літератури, зокрема електронних варіантів, з метою забезпечення освітнього процесу з урахуванням особливостей професійної спрямованості фахівців з фізичної культури;
- цілеспрямоване вирішення питань, які пов'язані із розширенням науково-технічної та мультимедійно-комунікативної бази закладів вищої освіти.

Модернізація контрольних процесів чітко впливає до загальної стратегії підвищення рівня якісного показника фізичної культури та спорту, яка спрямована на задоволення потреб як окремих суб'єктів освітнього процесу, так і суспільства чи навіть держави загалом. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у процес контролю результатів роботи з практичної позиції є необхідною, оскільки визначається важливість надходження та освоєння інформації про стан досліджуваних параметрів на кожному з етапів занять із метою підвищення їх результативності.

Дистанційний та змішаний формат навчання, що є основними в сучасних реаліях, потребують розробки нових підходів до організаційного формування освітнього процесу у галузі фізичної культури та спорту для здобувачів вищої освіти. Залучення до навчальних програм проведення занять новітніх інформаційно-комунікаційних технологій а також різноманітних авторських систем та комплексів з фізичного виховання дають можливість повністю вирішувати поставлені перед науково-педагогічними працівниками завдання.

Умови сьогодення, в яких знаходиться освіта, вимагають від фахівців з фізичної культури організаційного та методичного підвищення, вдосконалення рівня інформаційної, загальної та комунікативної підготовленості, постійного удосконалення базових вмінь та навичок, професійного самоконтролю, формування специфічних компетенцій та уміння застосовувати новітні технології у процесі навчальної, спортивної та оздоровчо-рекреаційної діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ашанін В.С., Єгорова О.В., Філенко Л.В. Інформаційно-комунікаційні системи у фізичному вихованні та спорті: навчальний посібник. Харків. 2018. 160 с.
2. Корносенко О., Бондаренко В., Бондаренко М. Інформаційно-комунікаційні технології як інноваційний засіб фізичного виховання: актуальні проблеми й оцінка використання. *Витоки педагогічної майстерності*. 2020. Вип. 26. С. 113–118.
3. Корягін В.М., Блавт О.З. Інформаційно-комунікаційні технології у контролі фізичного виховання: запити та потенції. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвинутої особистості*: зб. матеріалів VII Міжн. наук.-практ. онлайн-конф. Слов'янськ-Краматорськ, С. 351–356.
4. Мозолев О.М. Інформаційно-комунікаційні технології в організації сучасного освітнього процесу з фізичного виховання. *Physical education and sports. Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference « Science, Education, Innovation: Topical Issues and Modern Aspects»* 2022. Tallinn, С. 211–214.
5. Осадчий В.В. Інформаційно-комунікаційні технології у професійній підготовці магістрів – майбутніх учителів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту* № 3. Мелітополь. 2010. С. 52–55.
6. Суценок Л. П. Інформаційно-комунікаційні технології в умовах сучасної парадигми вищої фізкультурної освіти. *Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту*: зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-метод. конф. Суми, 2015. С. 19–22.